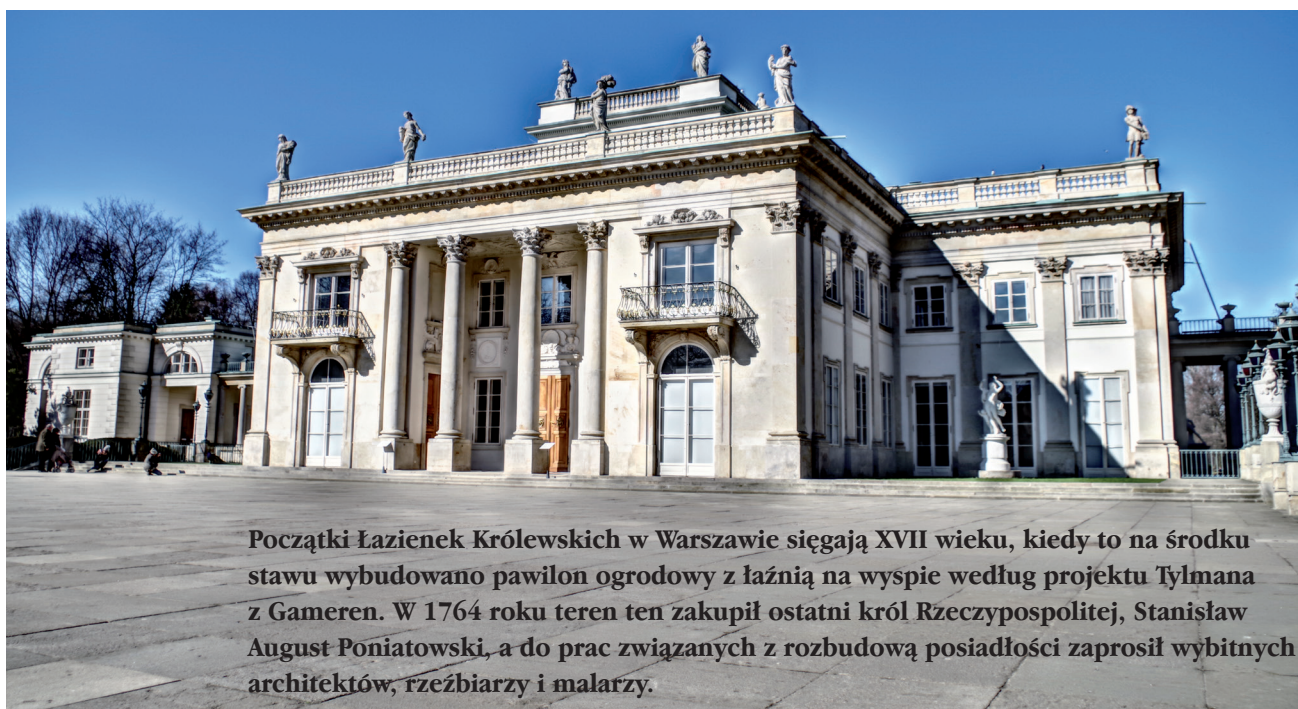

Zastosowanie technologii Remmers w renowacji i konserwacji budowli w Łazienkach Królewskich w Warszawie

Początki Łazienek Królewskich w Warszawie sięgają XVII wieku, kiedy to na środku stawu wybudowano pawilon ogrodowy z łaźnią na wyspie według projektu Tylmana z Gameren. W 1764 roku teren ten zakupił ostatni król Rzeczypospolitej, Stanisław August Poniatowski, a do prac związanych z rozbudową posiadłości zaprosił wybitnych architektów, rzeźbiarzy i malarzy.

Fot. 1. Pałac Na Wyspie po renowacji

W wyniku przebudowy Łaźnię Lubomirskiego przeobrażono w pałac Na Wyspie, który stał się jednym z najcenniejszych przykładów polskiego klasycyzmu. W pobliżu wzniesiono Amfiteatr widoczny z tarasu pałacu Na Wyspie, nawiązujący w swej architekturze do ruin Herculanium i Forum Romanum. Jego scenę ujmują z obu stron rzeźby: umierający gladiator i umierająca Kleopatra¹.

Równolegle z pałacem Na Wyspie powstały inne obiekty, między innymi Biały Dom – unikatowy w polskiej skali zabytek XVIII-wiecznej architektury rezydencjonalnej i pałac Myślewicki – późniejsza siedziba księcia Józefa Poniatowskiego, Stara Oranżeria z Teatrem Królewskim, mieszcząca Królewską Galerię Rzeźby z gipsowymi kopiami najsłynniejszych rzeźb starożytnego świata.

¹ źródło: <https://www.gov.pl/web/kultura/transport/muzeum-lazienki-krolewskie-w-warszawie>

Wielki finał projektów

Rozpoczęte kilkanaście lat temu, a obecnie kończące się już programy rewitalizacji Łazienek Królewskich w Warszawie, obejmowały badania i projekty oraz modernizację infrastruktury technicznej, a także konserwację zbiorów muzealnych i wnętrz, remonty i konserwację zabytkowych elewacji oraz rewitalizację ogrodów i alejek. Program rewitalizacji sfinansowany został z Funduszy Europejskich i środków przyznanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pierwszym zadaniem w ramach całego programu rewitalizacji była konserwacja i remont pałacu Na Wyspie wraz z otoczeniem, który zakończono we wrześniu 2015 roku. Istotnym problemem było zabezpieczenie budynku przed penetracją wilgoci w strukturę jego murów umiejscowionych „na wodzie”, a dokładnie na wbitych w grząski grunt dębowych palach. Zadanie powiodło się m.in. dzięki zastosowaniu w trakcie prac hydroizolacyjnych

kremu iniekcyjnego do wytworzenia tzw. przepony poziomej Remmers Kiesol C oraz nowoczesnego produktu hydroizolacyjnego Remmers MB 2K. Natomiast konserwatorom z firmy Restauro Sp. z o.o., pracującym na elewacjach posłużyły do prac preparaty Remmers KSE 100 i KSE 300, do konsolidacji zniszczonej kamiennej dekoracji rzeźbiarskiej, zaprawy barwione w masie Remmers RM do uzupełnienia ubytków oraz impregnaty hydrofobizujące Funcosil (fot. 1).

Zupełnie innym wyzwaniem dla tej samej firmy stał się po kilku latach Biały Dom, który został poddany pełnej konserwacji i dostał nagrodę w konkursie „Zabytek Zadbane” za „utrwalenie wartości zabytkowej obiektu”.

Remont i konserwacja monumentalnej budowli Starej Pomarańczarni z Teatrem Stanisławowskim, jednego z niewielu zachowanych, autentycznych XVIII-wiecznych teatrów dworskich w Europie była zadaniem niezwykle złożonym, zrealizowanym przez zespół firm konserwatorskich. Wykonano prace hydroizolacyjne, stosując produkty systemu Kiesol oraz tynki renowacyjne Remmers SP Top White WTA. Farby krzemooorganiczne Remmers Color LA posłużyły do przywrócenia kolorystyki elewacji.

Ważną częścią projektu było otwarcie w Starej Oranżerii nowej ekspozycji Królewskiej Kolekcji Rzeźby Stanisława Augusta. Było to możliwe dzięki konserwatorom z Międzyuczelnianego Instytutu Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki, którzy przywrócili pierwotny blask rzeźbom z kamienia i gipsowym kopiom z epoki. Podczas procesu

oczyszczania zastosowano nowatorski produkt z katalogu Remmers – żywicę lateksową Arte Mundit, pozwalającą usuwać nawarstwienia bez użycia wody. Metoda ta z powodzeniem została zastosowana także do oczyszczania holenderskich płytek ściennych w komnatach pałacu Na Wyspie, co jest wspianą rekomendacją skuteczności produktu.

Gruntowne prace renowacyjne i konserwatorskie zrealizowano również w pałacu Myślewickim i projekcie renowacji Stajni Kubickiego. Elewacje pałacu Myślewickiego odzyskały estetykę zgodną z XVIII-wiecznym charakterem budowli. W tym celu do uzupełnienia i odtworzenia tynków i sztukaterii zastosowano system tynków wapiennych z pucolaną Remmers Reinkalkmörtel H oraz farby wapienne Remmers Color CL Historic. Uzyskano w ten sposób pełną matowość i charakterystyczne tylko dla farb wapiennych efekty kolorystyczne. Naturalne zmiany wyglądu, związane z namakaniem po deszczu i ciemnieniem elewacji oraz jej jaśnieniem w trakcie wysychania, towarzyszą naturalnemu procesowi „starzenia się” poprzez powolne kredowanie farb w miarę upływu lat. Na przykładzie tej elewacji można przekonać się, że technologia wapienna jest w pełni odwracalna i aktywna kapilarnie, a przy należytej staranności nakładania i pielęgnacji warstw – także trwała (fot. 2). Po kilku latach od zakończenia renowacji, stałej obserwacji i ocenie efektów estetycznych, zdecydowano się na zastosowanie podobnej technologii w celu pomalowania elewacji Stajni Kubickiego farbami wapiennymi. Prace zakończono pod koniec 2020.

Fot. 2. Pałac Myślewicki po renowacji

Fot. 3. Wodozbiór
po renowacji

Wyróżniony Wodozbiór w Łazienkach Królewskich

Wodozbiór to niezwykle interesujący i efektowny budynek Łazienek, który powiązać można z technicznymi rozwiązaniami nowożytnych inżynierów. W XVIII wieku pełnił on funkcję zbiornika gromadzącego wodę z okolicznych źródeł w celu nawadniania ogrodów i dostarczania wody leżącym poniżej obiektom w Łazienkach. Na początku XIX wieku Wodozbiór przebudowano według projektu Christiana Piotra Aignera, dla którego inspiracją był grobowiec Cecylii Metelli przy rzymskiej Via Appia. Podczas remontu konserwatorskiego jednym z najtrudniejszych zadań było wprowadzenie nowej hydroizolacji pomiędzy pawilonem a częścią podziemną budynku. W tym celu zastosowano systemowe materiały uszczelniające Remmers i połączono je z już istniejącą hydroizolacją, którą pełni blacha ołowiana. Prace konserwatorskie i restauratorskie elewacji zewnętrznej objęły także detal kamienny portyku wejściowego i okładzinę cokołową. W tym przypadku również zastosowano system produktów Remmers do

konserwacji kamienia naturalnego. Pod koniec 2020 roku Wodozbiór został otwarty dla zwiedzających. Obejrzeć w nim można wystawę poświęconą historii zabytku oraz historię żywiołu wody, która odgrywa ogromną rolę w rezydencji Stanisława Augusta. Wodozbiór w Łazienkach Królewskich w Warszawie uzyskał wyróżnienie w kategorii zabytków techniki Zabytek Zadbany 2020, za wzorowe prace badawcze, remontowo-konserwatorskie i restauratorskie. Wykonane przez firmę Monument Service prace uczyniły wartości zabytku dawnej techniki, pozwalając na kontynuację jego funkcji, a także na wprowadzenie współczesnych elementów edukacyjnych dotyczących obiektu (fot. 3).

Harmonijna współpraca gwarancją sukcesu

Łazienki Królewskie w Warszawie od czasu swego powstania znajdują się w gronie najwspanialszych rezydencji królewskich w Europie. Potwierdzeniem jakości prowadzonych prac renowacyjnych i konserwatorskich były wyróżnienia uzyskane w 2020 roku w konkursie organizowanym przez Generalnego Konserwatora Zabytków. „Zabytek Zadbany” to ogólnopolski konkurs, którego celem jest promocja opieki nad zabytkami poprzez propagowanie najlepszych wzorów konserwacji, utrzymania i zagospodarowania obiektów zabytkowych. Wyróżnia właścicieli i zarządców, którzy wzorowo wywiązują się z obowiązku opieki nad zabytkami².

Wszystkie działania realizowane były pod nadzorem Muzeum Łazienki Królewskie przez wyłonione w kolejnych przetargach firmy z różnych branż. Niestety w krótkim artykule nie sposób wymienić wszystkich znanych wykonawców, firm konserwatorskich uczestniczących w pracach. Z pewnością można stwierdzić, że wysokie kwalifikacje projektantów, wykonawców oraz nadzoru konserwatorskiego, połączone z poprawnie dobraną do danego zadania technologią i zastosowanymi materiałami przynoszą wspaniałe efekty, czego dowodem są nagrody w konkursie „Zabytek Zadbany” dla Białego Domu i Wodozbioru.

Jacek Olesiak

konserwator dzieł sztuki
Remmers Polska Sp. z o.o.
fot. autor

² źródło: <https://www.lazienki-krolewskie.pl/pl/aktualnosci/lazienki-krolewskie-wyrozni-one-w-konkursie-zabytek-zadbany>